

OPONENTSKÝ POSUDEK HABILITAČNÍ PRÁCE

Autorka práce: **JUDr. Daniela Gandžalová, PhD.**

Název habilitační práce: **Vývoj dědičského práva a jeho ďalšie smerovanie**

Pracoviště autorky: Právnická fakulta UMB, Banská Bystrica

Pracoviště, na kterém probíhá habilitační řízení: Fakulta práva, Panevropská vysoká škola, Bratislava

Oponent: prof. JUDr. Karel Marek, CSc.

Pracoviště oponenta: AKADEMIE STING, vysoká škola, Brno – Jundrov

I. Úvodem

Na základě dopisu předsedy vědecké rady Fakulty práva PEVŠ datovaného 5. 11. 2013 (který jsem obdržel 20. 11. 2013) a jmenovacího dekretu podle § 76 odst. 10 zák. č. 131/2002 Z.z., o vysokých školách, datovaného 5. 11. 2013 (který jsem obdržel 20. 11. 2013), kterým jsem byl jmenován oponentem habilitační práce JUDr. Daniely Gandžalovej, PhD. v habilitačním řízení v oboru 3.4.11 občanské právo, podávám tento oponentský posudek.

II. K metodám zpracování obsahu práce a k jejímu přínosu

Habilitantka předložila habilitační spis Vývoj dědičského práva a jeho ďalšie smerovanie. Habilitační spis byl vydán jako monografie (176 s. tisku) Právnickou fakultou UMB v Banskej Bystrici.

Při vydání již prošel tento spis recenzním řízením. Recenzenty byli: prof. JUDr. Ján Cirák, CSc., doc. JUDr. Ing. Eva Hudecová, CSc., JUDr. Katarína Ševcová, PhD.

Autorka využila vědeckou metodu historickou, komparativní, analytickou; nemohla se přitom vyhnout ani určité popisnosti. V jednotlivých kapitolách i v závěru svého díla pak uměřeně syntetizuje svoje poznatky za účelem naplnění vytýčených cílů.

Práci (kromě předmluvy a závěru) člení autorka do čtyř velkých celků (kapitol). Nejprve se zabývá vývojem dědičského práva na území Slovenska a starověkým římským dědičským právem.

Na tyto partie pak navazuje pojednání o současné právní úpravě dědění ve Slovenské republice. Dílo pak uzavírají (a to je cenné) úvahy de lege ferenda.

Předkládaný spis vychází z historicko - právních kořenů dědického práva nejen na Slovensku, ale i v Římě, a částečně i na území Německa, Rakouska i Polska a zkoumá společné znaky a společné vývojové tendence.

Autorka mimo jiné upozorňuje na to, že mnoho dnes typických institutů našlo svůj výraz již v prvních kodifikacích soukromého práva kontinentální Evropy a udržují si svoji aktuálnost do dnešní doby.

V období, kdy ve Slovenské republice probíhá proces rekodifikace soukromého práva a vytváří se tím prostor na rozšíření a doplnění právní úpravy, je nutno analyzovat současnou právní úpravu, a to z pohledu jejího vývoje.

Nabízí se porovnání s právní úpravou českou, která našla odraz v novém občanském zákoníku (NOZ), který má nabýt účinnosti k 1. 1. 2014.

Česká právní úprava vychází ze zásad, které stanoví NOZ v důvodové zprávě. Předně se jedná o zásadu zachování hodnot, tedy zachování hodnot se zřetelem k budoucnosti jako výraz solidarity lidí a sledování cílů sahajících přes více generací. Že se tato zásada uplatňuje, pokud jde o nemovitě i movité věci ve všech společnostech vyjma některých neliterárních (tzv. archaických či přírodních), je dostatečně známo. Moderní doba se v té souvislosti k uvedené zásadě přiklonila důsledněji, zejména co se týká předmětů duševního vlastnictví a jiných předmětů bez hmotné podstaty.

Podle § 1475 odst. 2 spadají do pozůstalosti i subjektivní práva a povinnosti zakládající se pouze na osobních poměrech zůstavitele, pokud byly jako dluh uznány nebo jako pohledávka uplatněny tak, že to vede k určení nebo uspokojení nároku zásahem veřejné moci. Důsledkem toho přejdou do pozůstalosti např. i zůstavitelova práva na bolestné, na satisfakci v penězích apod., byla-li za jeho života uznána nebo zažalována.

Druhá základní zásada dědického práva spočívá v přechodu majetku na jednotlivce (koncepte individualistického dědického práva). Dosavadní úprava však přece jen působila proti této zásadě, zejména redukcí okruhu zákonných dědiců provedenou v r. 1950 byla z okruhu zákonných dědiců vyloučena jejich čtvrtá třída. Ta se vrací mezi dědice a zavádí se nové dědické třídy.

Pozůstalost je pojata jako jmění zůstavitele k okamžiku zůstavitelovy smrti, resp. jako ta jeho část, která je způsobilá přejít na dědice jako na právního nástupce, zatímco dědictví je to z pozůstalosti, co skutečně připadá jako jmění osobě, která je dědicem. Z těchto důvodů je potřebné mezi pozůstalostí a dědictvím pojmově rozlišovat. Návazně na to osnova v odst. 3 vymezuje i dědice jako osobu, jíž náleží dědické právo (právo na pozůstalost, nebo na podíl z ní).

K nové české právní úpravě by se mohla habilitantka alespoň stručně vyjádřit v rámci ústního habilitačního jednání (při habilitační přednášce a obhajobě práce).

III. K formálním otázkám

K formálním otázkám nemám připomínky. Práce je dobře členěna a řádně dokumentována prameny. Práce neobsahuje překlepy ani tiskové chyby. V díle je též rozsáhlý seznam výchozí literatury (vč. zahraniční).

IV. Závěrem

V závěru je vždy třeba konstatovat, zda práce případně nespĺnila urĉen kritéria, ĉi zda je moŹn se přiklonit k úspěšnému hodnocen.

Zde se přikláním ke kladnému hodnocen. Po spšnm ukonĉen habilitaĉnho řízení doporuĉuji udelit hodnost docentky.

V Brně, 25. listopadu 2013

prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
oponent